

Jak se žilo v 19. století

V „Obecní kronice obce Vesce pod Kozákovem“ je zvěčněna zajímavá stať a rodokmen selského rodu Pleštilů ze Smrčí. Tam se také uvádí, jaký byl život lidí na venkově v polovině 19. století. Píše se tu doslova:

„V roce 1812 přešlo panství Hruboskalské prodejem na rytíře Jana Lexu z Aehrenthalu. Za dalších padesát let se neobyčejně zvýšil počet obyvatelstva,. Oproti Josefínskému katastru se i počet domů zdvojnásobil. Vedle nových drobných domků se přestavovaly i starší chaloupky. Za pomocné práce na statku přenechávali sedláci okrajové polnosti (hlavně při lesních porostech) domkářům a chalupníkům.

Vedlejší příjmy lid neměl, a tak jediným zdrojem obživy byla půda. Chalupníci káceli další lesní porosty, čistili půdu od kamení. Získávali půdu pro zemědělské využití. Kamení z prackovských a smrčských Vrchů snášeli na tzv. „hrobky“ nebo alespoň k mezím svých pozemků. Hlavním nástrojem při zúrodňování byla obyčejná motyka. Lidé osídlovali i těžko přístupná místa a tak vznikaly nové chaloupky (samoty) na Červenici a na Vrších. (Tady musím připomenout, že většina těchto domků v první polovině 20. století zde vyhořela a již se neobnovila). Pole se přeorávala pomocí háků, tažených dvěma osobami (hák tahaly ženy i děti). (O hákování polí jsme v Pojizerských listech před časem psali).

Postupem doby se situace na vesnici trochu zlepšila. Hlavním jídlem býval domácí chléb, brambory, zelí, hrách, bramborové placky i ovoce. Z polévek převažovala bramboračka, mléčná polévka nebo vaječná s drcením a pak také kyselo s bramborem.

Do roku 1848 se robotuje podle nařízení vrchnosti. U sedláků pracovali většinou jen za stravu nádeníci a domkáři. Kdo vlastnil trochu půdy, ale neměl vlastní potah, musel si jeho půjčení od sedláků tvrdě odpracovat na selském. (Jedna stařenka ve Vesci prý za vytrhání bodláků z obilí musela po celý rok pomáhat u sedláka, majitele toho pozemku).

Chudina si přivydělávala na skývu chleba také domácíým předením. Práce se odtud z Podkozákovska odváděla faktorům až na Jilemnicko. V roce 1840 bylo ve Vesci 26 popisných

čísel, ve Smrčí 30 a v Prackově pouhých 14 domů. Postupně docházelo pak ke zmenšování původních gruntů též dělením uvnitř rodu. Ve druhé polovině 19. století to pozorujeme zvláště u gruntu Vidunova a Votrubcova.